

VšĮ Investuok Lietuvoje

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

Kūrybinių industrijų skatinimas

Viešosios konsultacijos

Lietuvos kūrybinių ir kultūrinių industrijų plėtros iššūkiai bei galimybės

ATASKAITA

Gediminas Dilertas ir Eugenijus Kaminskis

Vilnius

2017

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

 **Invest
Lithuania**

Turinys

1. Santrumpos	2
2. Įvadas	2
3. Viešųjų konsultacijų vykdymo metodika	3
1 metodas: pusiau struktūruoti giluminiai interviu	4
2 metodas: apskritojo stalo diskusija	5
3 metodas: KKI verslų ir inkubatorių apklausa	6
4. Viešųjų konsultacijų vykdymo aprašymas	7
4.1 Inicijavimas	7
4.3 Vykdytas	8
4.4 Analizė ir vertinimas	9
4.5 Viešinimas	10
5. Išvados	10
6. Naudota literatūra/šaltiniai	11
7. Priedai	11

1. Santrumpos

LR - Lietuvos Respublika

VšĮ - Viešoji įstaiga

ES - Europos Sąjungos

KKI - Kultūros ir kūrybinės industrijos

SVV - Smulkūs ir vidutiniai verslai

VL – VšĮ „Versli Lietuva“

2. Įvadas

Atlikus teminį tyrimą „Lietuvos kūrybinių ir kultūrinių industrijų plėtros iššūkiai bei galimybės“, išryškėjo, jog KKI sektoriaus verslams trūksta verslumo įgūdžių, dabartinės SVV paramos priemonės šiems įgūdžiams ugdyti nėra pritaikytos, dabartinis KKI verslų pridėtinės vertės kūrimo potencialas lieka neišnaudotas. Tyrimo eigoje taip pat išaiškėjo poreikis konsultuotis dėl naujų paramos priemonių sukūrimo ir / arba esamų paramos priemonių pritaikymo KKI sektoriui.

Žinant, kad kultūra ir kūrybiškumas yra vienas iš trijų 17-osios Vyriausybės horizontaliųjų prioritetų,

įvardijamas ir Lietuvos strategijoje 2030, bei kad ES paramos skyrimo laikotarpiu nebuvo sukurta priemonių konkrečiai KKI verslų kompetencijų ugdymui, numatomas aukštas kultūros ir ūkio politikos formuotojų ir vykdytojų suinteresuotumas ir palaikymas šios viešosios konsultacijos įgyvendinime ir pasiūlymų tęstinumo užtikrinime. Siekiami viešosios konsultacijos rezultatai leistų tobulinti esamas LR Ūkio ministerijos SVV paramos priemones bei efektyviau panaudoti kitus resursus, kaip, pvz., inkubatorių ekosistemą, VŠĮ „Versli Lietuva“ (VL) ir kt. įrankius KKI sektoriui skatinti.

Atlikus Lietuvoje esančių KKI plėtros centrų - meno inkubatorių padėties tyrimą, KKI skatinimo metodų kitose ES šalyse analizę ir apžvelgus LR įtvirtintus strateginius dokumentus, su KKI susijusius tyrimus bei ES paramos priemones ir jų pritaikomumą, iškelta specialios KKI paramos programos, galinčios išnaudoti jau esamas LR ūkio ministerijos paramos priemones ir egzistuojančią meno inkubatorių Lietuvoje ekosistemą, sukūrimo galimybė.

Išnagrinėjus problemą bei identifikavus galimus sprendimo būdus, išryškėjo poreikis rengti viešąją konsultaciją, siekiant konsultuotis su KKI sektoriaus, LR kultūros ministerijos, LR ūkio ministerijos, jų socialinių partnerių ir asocijuotų struktūrų atstovais, siekiant atrasti turimų infrastruktūros bei paramos galimybių optimizavimo ir pritaikymo KKI sektoriui galimybes.

Pagrindinė viešosios konsultacijos **tema**: paramos priemonės KKI sektoriui sukūrimas, maksimaliai išnaudojant esamą infrastruktūrą ir kitus resursus. Viešosios konsultacijos metu, remiantis ekspertų nuomone bei kūrybinių verslų sektoriaus atstovų poreikio įvertinimu, bus siekiama išsiaiškinti, kaip išnaudoti turimus resursus, kad jie suteiktų didžiausią teigiamą postūmį Lietuvos KKI sektoriui, bei gauti ir aptarti pasiūlymus dėl įgyvendinimo darbų, jų eigos, siekiant efektyvaus įgyvendinimo. Tuo pačiu bus siekiama **informuoti** interesų grupes apie galimus kultūros projektų finansavimo pokyčius bei įtraukti juos aktyviau dalyvauti konkrečių sprendimų dėl finansavimo priemonių priėmimo ir viešojoje diskusijoje.

Viešosios konsultacijos **tikslai**:

1. Išsiaiškinti, kaip išspręsti specifinių kompetencijų trūkumo KKI sektoriuje klausimą;
2. Išsiaiškinti, kaip įveikinti žmogiškųjų išteklių konsultacijoms ir administracinei pagalbai stokojančius meno inkubatorius;
3. Sukurti tokį KKI paramos modelį, kuris leistų verslams gauti prieigą prie finansavimo šaltinių ir kompetentingų specialistų, būtinų plėtrai.

Laukiami konsultacijos **rezultatai**:

1. Įvykdyta 20 pusiau struktūruotų giluminių interviu su suinteresuotomis institucijomis;
2. Įvykdytos 2 apskritojo stalo diskusijos;
3. Atlikta apklausa su KKI verslais ir inkubatoriais apie aktualiausias kompetencijų vystymo ir paramos kryptis;

3. Viešųjų konsultacijų vykdymo metodika

Viešosios konsultacijos vykdymas susideda iš šių etapų: inicijavimas, organizavimas, vykdymas, analizė, vertinimas, viešinimas. Suorganizuota viešoji konsultacija pavadinimu „Lietuvos kūrybinių ir kultūrinių industrijų plėtros iššūkiai bei galimybės“, kuri vyko taikant tris konsultavimosi metodus: pusiau struktūruotus giluminius interviu, apskritojo stalo diskusijas bei internetinę apklausą. Taikant visus tris metodus laikytasi visų konsultacijos vykdymo etapų.

1 metodas: pusiau struktūruoti giluminiai interviu

Tokia interviu forma pasirinkta duomenų rinkimui įvertinus jos privalumus: lankstumas, dinamiškumas, informacijos apimtys ir pobūdis. Konkrečiau kalbant, interviu eigoje tiriamasis gali savarankiškai pereiti nuo vienos temos prie kitos ir kadangi iš tiriamojo norima išgirsti viską, ką jis turi pasakyti viena ar kita tema, pokalbis nėra stabdomas. Tokia interviu forma taip pat leidžia užduoti papildomus (patikslinančius, skatinančius ir kitus) klausimus, kilusius interviu metu, kad išvalgos svarbiose vietose būtų pagilintos. Taigi, pusiau struktūruoti giluminiai interviu leidžia sukaupti maksimaliai galimą informacijos kiekį analizuojama tema. Be to, tokiu būdu sukaupta informacija leidžia taikyti skirtingas kokybinių duomenų analizės prieigas ir metodus, kadangi jos daugiaplaniškumas neapsiriboja tradicine turinio analize, bet leidžia atskleisti vyraujančius naratyvus ir išskylančius diskursus.

Suinteresuotosios šalys, dalyvavusios individualiuose pusiau struktūruotuose giluminiuose interviu:

1. „CityBirds“ įkūrėjas, vykdytysis direktorius ir dizaineris Ignas Survila.
2. „Lava instruments“ įkūrėjas, laisvai samdomas dizaineris Rapolas Gražys.
3. „MonoTwo“ įkūrėjas ir vykdytysis partneris, Mantas Kondradavičius.
4. Studijos „Kakava“ įkūrėjas Darius Aglinskas.
5. „Gamtos pilnatvė“ vadovė Vaida Zlatkutė.
6. „Studija LT“ įkūrėja, mados dizainerė Jolanta Rimkutė.
7. LR kultūros ministerijos Europos Sąjungos paramos skyriaus vedėja Daiva Nazarovienė.
8. LR kultūros ministerijos Tarptautinių ryšių ir Europos reikalų skyriaus vedėja Daiva Parulskienė.
9. „Versli Lietuva“ verslumo departamento direktorius Gytis Morkūnas.
10. „Versli Lietuva“ verslumo departamento projektų vadovė Eglė Stebulienė.
11. „Versli Lietuva“ verslumo departamento SVV vystymo grupės vadovė Jolanta Miloš
12. „Versli Lietuva“ eksporto departamento verslo plėtros komandos vadovas Mantas Zamžickas.
13. „Versli Lietuva“ eksporto departamento vyr. projektų vadovė Renata Nedzinskienė.
14. „Versli Lietuva“ eksporto departamento klasterių plėtros koordinatorius Darius Lasionis.
15. „Versli Lietuva“ personalo vadovė Simona Gailiūnaitė.
16. „Versli Lietuva“ projektų koordinatorė Simona Buziliauskienė.
17. Viešųjų pirkimų tarnybos Kontrolės skyriaus vedėjo pavaduotojas Laimis Kuklierius.
18. Viešųjų pirkimų tarnybos Dokumentų valdymo ir ūkio skyriaus vyriausioji specialistė Jovita Sveikauskienė
19. LR Ūkio ministerijos Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento Struktūrinės paramos politikos skyriaus vedėja Olga Celova.
20. LR Ūkio ministerijos Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento direktorė Rita Armonienė.
21. Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos vadovė Roma Survilienė.
22. LR Seimo narys Vytautas Kernagis.
23. LR Seimo narys Arūnas Gėlūnas.
24. LR Seimo narys Tadas Langaitis.

Vykdyt viešąją konsultaciją šiuo metodu išaiškėjo, jog sprendžiant teminio tyrimo iškeltas problemas ir siekiant KKI inkubatorius paversti inovatyviais kūrybiškumo ir verslumo centrais,

kuriuose menininkai bei kūrybinių industrijų atstovai įgalinami kurti produktus bei paslaugas vietos ir užsienio rinkoms, galima pritaikyti Ūkio ministerijos kuruojamas verslo skatinimo programas KKI reikmėms. Tai galėtų būti vienas iš būdų sujungti kūrybiškumą ir verslą bei sistemškai papildyti KKI ekosistemą verslumo, bendruomeniškumo kompetencijomis ir siekti produktyvios šių kompetencijų sąveikos kuriant ir diegiant inovacijas. Naujų galimybių suteikimas ir atviresnis meno inkubatorių dalyvavimas įvairiose kompetencijų ugdymo iniciatyvose padidintų bei išplėstų inkubatorių auditoriją ir prisidėtų prie visapusiško jų augimo. Gebėjimų ugdymo sistema ir ją įgalinanti tarp įvairių sektorių panaudojama infrastruktūra galėtų tapti kultūrinių ir kūrybinių inovacijų ekosistemos pagrindu.

2 metodas: apskritojo stalo diskusija

Apskritojo stalo diskusija - tai diskusija tarp dalyvių pranešėjų, kurią skatina organizatoriai. Metodo tikslas - skatinti dalyvius bendradarbiauti tarpusavyje ir grupėje, dalytis savo pastebėjimais, patirtimi, pasiūlymais. Šis metodas buvo pasirinktas dėl galimybės dalyviams vienu metu reikšti mintis ir vieni kitus papildyti ar patikslinti.

Įgyvendintos dvi apskritojo stalo diskusijos: pirmojoje dalyvavo LR kultūros ministerijos ir LR ūkio ministerijos atstovai bei kitos suinteresuotosios šalys:

1. LR kultūros ministrės patarėjas Aurimas Pautienius – Želvys.
2. LR kultūros ministerijos Europos Sąjungos paramos skyriaus vedėja Daiva Nazarovienė.
3. LR kultūros ministerijos Tarptautinių ryšių ir Europos reikalų skyriaus vedėja Daiva Parulskienė.
4. „Startup Lithuania“ projektų vadovas Dominykas Šumskis.
5. „Startup Lithuania“ vadovė Rimantė Ribačiauskaitė.
6. "Lithuanian design block" įkūrėja Eglė Opeikienė.
7. Kūrybiškos Europos biuro Lietuvoje MEDIA skyrius vadovė Eva Brazdžionytė.
8. LR ūkio ministerijos Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento direktorės pavaduotojas Gintas Kimtys.
9. Lietuvos kultūros tarybos Stebėsenos ir analizės skyriaus vedėjas, laikinai einantis administracijos direktoriaus pareigas Mindaugas Bunza.
10. LR ūkio ministro patarėjas Mindaugas Janulionis.
11. „Versli Lietuva“ komunikacijos vadovė Rasa Bagdonienė
12. „Versli Lietuva“ eksporto departamento vyr. projektų vadovė Renata Nedzinskienė.
13. Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos vadovė Roma Survilienė.
14. Vilniaus kino klasterio vadovas Romanas Matulis.
15. LR ūkio viceministrė Rugilė Andziukevičiūtė-Buzė.
16. Lietuvos žaidimų kūrėjų asociacijos vadovas Šarūnas Ledas.
17. Lietuvos muzikos verslo asociacijos vadovė Živilė Diavara.
18. INVEGA projektų vadovė Vilija Šveikauskienė.

Antrojoje apskritojo stalo diskusijoje su įvairiai kūrybinių, meno inkubatorių, akseleratorių ir bendradarbystės erdvių atstovais dalyvavo:

1. Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos vadovė Roma Survilienė.
2. „Talent Garden Kaunas“ įkūrėjas Artūras Bulota.
3. „Menų spaustuvės“ direktorė Jolita Balandyte.
4. Kūrybinių industrijų centro „Pakrantė“ koordinatore Viktorija Mištautaitė.
5. Dzūkų krašto menų inkubatoriaus direktorius Jonas Balčius.

Viešosios konsultacijos metu, apskritojo stalo diskusijos metodo pagalba išryškėjo KKI svarba ir kuriamos pridėtinės vertės potencialas. Kūrybiškumas kaip ateities kompetencija ir KKI kaip perspektyvus sektorius visuotinės mechanizacijos kontekste yra sritys, į kurias būtina atkreipti dėmesį ir turėti aiškią plėtros strategiją. Dizainas ir audiovizualiniai menai buvo įvardinti Kultūros ir Ūkio ministerijų kaip sritys, aiškiausiai jungiančios kūrybiškumą ir verslą. Šios ir kitos sritys, reikalaujančios daug skirtingų gebėjimų, galėtų tapti lyderėmis keičiant požiūrį ir kalbant apie investicijas, o ne paramą kūrybiniam verslams. Konsultacijos metu paaiškėjo, jog trūksta aiškios ir susistemintos kiekvieno sektoriaus problemų apžvalgos, kuri leistų efektyviai taikyti tikslines paramos priemones. Kita pagrindinė tema buvo tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Kadangi KKI apima tiek kultūrinės, tiek ekonominės veiklas, tiek švietimo veiklas, būtina vientisa strategija ir nuolatinis veiksmų derinimas tarp Kultūros ir Ūkio ministerijų. Bendras rodiklių, strateginių dokumentų, funkcijų, paramos priemonių koordinavimas ir sisteminė analizė leistų efektyviau įgyvendinti KKI plėtrą ir skatinimą. Čia reiktų aiškaus ministerijų susitarimo, kaip būtų galima tarpusavyje derinti šiuos klausimus. Viešoji konsultacija taip pat parodė, jog esamos paramos priemonės yra horizontalios ir skirtos visiems sektoriams, taigi čia įžvelgiama galimybė jas peržiūrėti bei pateikti siūlymus jų praplėtimui ar tobulinimui.

3 metodas: KKI verslų ir inkubatorių apklausa

Bendradarbiaujant su Nacionaline kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija parengta ir paskelbta internetinė apklausa, kurios tikslas surinkti kūrybinių verslų kompetencijų tobulinimo poreikį, siekiant lanksčiau pritaikyti LR ūkio ministerijos siūlomas priemones. 2017 m. liepos 19 - 28 d. vykdytos kūrybinių verslų apklausos metu buvo keliamas tikslas sulaukti 100 atsakymų iš įvairių KKI sektorių. Apklausa skelbta Google platformoje https://docs.google.com/forms/d/1jPq74lay5WM72sf2gxwooJMk3aZyiusZDy1P8kStYKk/edit?usp=drive_web. Jos tikslas buvo išsiaiškinti kokia šiuo metu yra kūrybinio ir kultūros sektoriaus padėtis apklausiant kūrybinių verslų savininkus. Ši apklausa aiškinasi KKI verslininkų demografinę bei darbo padėtį, jiems kylančius iššūkius bei materialios ir nematerialios paramos poreikį. Surinktos 123 kūrybinių verslų ir 10 inkubatorių anketos.

Siekiant išsiaiškinti KKI sektoriaus pasiskirstymą apklausoje užduotas klausimas, kuriame prašoma nurodyti savo veiklos sritį. Atsakymai parodė kokios plačios ir įvairiapusės yra kūrybinės ir kultūros industrijos. Net išskirsčius dizaino sritį į keletą kategorijų kaip interjero ar mados dizainas, dizainas vis tiek buvo daugiausiai pasirinkimų sulaukusi sritis. Taip pat išsiskiria apklaustųjų orientacija į tarptautines rinkas. Žinant itin mažus vidinės Lietuvos rinkos pajėgumus, išryškėja KKI verslų svarba ir potencialas kurti aukštos pridėtinės vertės produktus ir/ar paslaugas tarptautiniu mastu. Apklausa taip pat patvirtina ankstesnes įžvalgas, jog dauguma KKI verslų yra smulkios ir mikro įmonės arba pavieniai fiziniai asmenys, dažnai nežinantys, jog gali deklaruoti SVV subjekto statusą ir pretenduoti į paramą arba susiduriantys su sunkumais atitinkant minimalius atrankos reikalavimus. Apklausos metu išryškėjo gana menkas inkubatorių ir verslo centrų populiarumas. Tam įtakos gali turėti minėtųjų centrų lokacija, o neretai ir reputacija. Tarp kūrybininkų yra paplitusi neigiama nuomonė apie meno inkubatorius, ypatingai dažnai kvestionuojamas jų kainos ir kokybės santykis. Apklausoje pastebimas didelis nusivylimas dėl paramos stokos kūrybiniam verslams. Rezultatai rodo, jog dabartinių priemonių universalumas, gausa, komunikacijos apie jas trūkumas bei atsakingų institucijų pagalbos stoka sukelia painiavą ir užkerta kelius sėkmingam paramos priemonių įsisavinimui, o kartu formuoja neigiamą požiūrį apie valdžios struktūrų požiūrį į KKI sektorius. Įvertinus KKI verslų turimą potencialą bei sudėtingas sąlygas jam atskleisti, labai svarbu įvardinti

svarbiausius įgūdžius, kurie būtini dabar, o ypač ateityje. Verta atkreipti dėmesį į KKI sektoriaus atstovų jautrumą administracinei naštai, mokesčiams ir kitiems, su verslu susijusiais aspektais - daugelis KKI verslininkų kreipia didesnę dėmesį produkto ir/ar paslaugos tobulinimui, o ne idėjų komercializavimui. Ši studija išryškina kūrybinių verslų atstovų poreikį turėti visą jiems aktualią informaciją vienoje vietoje ir dalyvauti kursuose bei kitokio pobūdžio apmokymuose.

Pagal išsikeltus tris viešosios konsultacijos tikslus, iš visų suinteresuotų šalių gauta informacija buvo sisteminama, lyginama tarpusavyje. Į gautus pasiūlymus buvo atsižvelgta, kuriant KKI skatinimo modelį.

Viešosios konsultacijos metu gautų siūlymų viešinimas daugiausia buvo vidinis: dalintasi informacija ir siūlymais per susitikimus, suinteresuotosioms šalims išsiųsti apibendrinamieji elektroniniai laiškai, kurie apibendrina susitikimus, įvardijo visus siūlymus.

4. Viešųjų konsultacijų vykdymo aprašymas

Viešoji konsultacija vyko šiais etapais:

4.1 Inicijavimas

Pirmiausia pradėta nuo inicijavimo etapo, kuomet buvo imtasi veiksmų siekiant tinkamai pasirengti konsultacijoms, todėl buvo įvertinti turimi ištekliai ir gebėjimai. Atrenkant viešosios konsultacijos dalyvius ir jas įgyvendinant, projekto vadovai naudojo tik savo žmogiškaisiais ištekliais, dirbdami 2 mėnesius pilnu etatu. Visa veikla, tokia kaip individualių konsultacijų su specialistais rengimas, reikiamos medžiagos parengimas, informacijos struktūravimas ir t.t., buvo atliekama projekto vadovų resursais.

Konsultacijos buvo vykdomos 2 mėnesius (birželio 17 d. - rugpjūčio 17 d.).

Konsultacijos aplinka:

Šiuo metu nėra iki galo išsiaiškinta ir susisteminta galutinio naudos gavėjo – kūrybinio sektoriaus verslų – poreikiai, tad itin sunku efektyviai parinkti paramos priemones ir tinkamus sprendimo būdus. Pagrindinio vaidmens čia turėtų imtis KKI klasteriai, asociacijos, inkubatoriai ar institucijos, planuojančios sektorių tyrimus. Kol tokios analizės nėra, galima remtis bendromis ES šalių tendencijomis ir lyginti jas su esama Lietuvos kūrybinio sektoriaus situacija. Kaip teigiama 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio kultūrai vertinime, Europos Komisija išskiria penkis problemų (iššūkių) blokus :

1. Naujų įgūdžių ir kompetencijų poreikis;
2. Geresnė prieiga reikiamam finansavimui;
3. Rinkos plėtra (naujų partnerysčių ir verslo modelių);
4. Tarptautinės aprėpties (angl. *reach*) išplėtimas;
5. Aplinkos tarpsektorinės sąveikos gerinimas.

Vykdytas teminis tyrimas taip pat atskleidė, jog verslumo ir projektų valdymo kompetencijų trūkumas, mokestinės ir teisinės aplinkos neišmanymas bei administracinė našta yra žinomos kaip pagrindinės

problemos. Šios kompetencijų grupės parodo KKI sektoriui reikalingų kompetencijų skirtumus nuo kitiems ekonomikos sektoriams reikalingų gebėjimų, todėl kūrybinių industrijų žmogiškiesiems ištekliams reikalingos specialios plėtros programos, atitinkančios šiuos poreikius.

Lietuvoje egzistuoja nemažai smulkaus ir vidutinio verslo (SVV) paramos priemonių. Tačiau kultūros ir kūrybinių industrijų (KKI) sektoriaus verslai retai sugeba pasinaudoti jų teikiamomis galimybėmis. To priežastys svyruoja nuo objektyvių, tokių kaip specifinių reikalavimų neatitikimas, iki subjektyvių, tokių kaip nežinojimas apie paramą ar manymas, jog pastangos gauti paramai yra nevertos rezultato. Kaip parodė teminis tyrimas dauguma KKI verslų arba nežino apie galimas paramos priemones arba kaip pagrindinį žinomą paramos šaltinį įvardija Lietuvos kultūros tarybos teikiamą finansavimą, kuris nėra orientuotas į komercinę veiklą. Tad, norint KKI verslams suteikti geresnę prieigą prie finansavimo, būtina ne tik peržiūrėti jų reikalavimų atitikimo kriterijus, bet ir komunikuoti apie paramos galimybes ir keisti nusistovėjusį požiūrį, jog paramos priemonės labiau tinka IT ar pramonės sektoriams, o ne KKI verslams. Kita problema yra standartinių verslo pradžios ar plėtros konsultavimo temų aktualumas KKI sektoriui. Dauguma konsultavimo temų paruoštos standartiniams verslo modeliams. Kadangi KKI verslų pirminiai ištekliai yra kūrybiškumas ir intelektualinis kapitalas, jų strategija, rinkodara, kiti procesai, o ir konsultacijų temos, turėtų skirtis nuo tradicinių.

4.3 Vykdydas

Per numatytą laikotarpį atliekant pusiau struktūruotus giluminius interviu, apskritojo stalo diskusijas ir apklausą su suinteresuotomis šalimis, buvo gauta KKI sektoriaus poreikio įvertinimas ir pasiūlymai plėtrai bei skatinimui. Gauti pasiūlymai buvo apibendrinti, į juos atsižvelgta ir jie pristatyti kultūros ir ūkio politikos formuotojams ir vykdytojams. Remiantis viešosios konsultacijos rezultatais parengtas KKI skatinimo priemonės planas, integruojantis esamą infrastruktūrą ir paramos priemones.

Žemiau pateikiamas priemonės aprašas.

Iniciatyvos pavadinimas	„Sparnai kūrybiniam verslui“ Atsižvelgiant į eksporto kompetencijų skatinimo programos „Sparnai“ sėkmę, siūlome pritaikyti šį modelį ir KKI sektoriui.
Atsakinga organizacija	VšĮ „Versli Lietuva“ Ši organizacija jau turi patirties su pagalba kūrybiniam verslams, administruoja esamas paramos priemones ir sėkmingai įgyvendino pačią „Sparnų“ programą, kurios modeliu bus remiamasi.
Iniciatyvos aprašymas	Tai pirmoji programa Lietuvoje, apimanti kūrybinio ir kitų sektorių (teisė, rinkodara, eksportas, verslumas) partnerystę, siekianti bendro tikslo – didinti KKI konkurencingumą, ugdant aukšto lygio kultūros vadybos specialistus bei sudarant sąlygas kūrybiniam verslams naudotis jų paslaugomis.
Tikslai	<ul style="list-style-type: none"> Suteikti jauniems ir talentingiems Lietuvos bei užsienio aukštųjų mokyklų absolventams bei jauniems kitų sričių profesionalams reikiamą kūrybos

	<p>ekonomikos žinių ir praktinės patirties KKI versle kultūros vadybos srityje tuo užtikrinant sėkmingą jų karjeros pradžią ir vystymąsi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarpininkaujant kūrybiniais inkubatoriams, suteikti Lietuvos KKI verslo įmonėms kvalifikuotus ir motyvuotus, tikslingai parengtus specialistus kultūros vadybos srityje užtikrinant jų konkurencingumo augimą; • Auginti kultūros vadybos kompetencijas nacionaliniu mastu.
Eiga	<p>1. SPECIALISTŲ ATRANKA IR MOKYMAS Įvairių specialybių absolventams suteikiamos specifinės kultūros ekonomikos žinios.</p> <p>2. KŪRYBINIŲ VERSLŲ ATRANKA Atrenkami didžiausią pridėtinės vertės potencialą turintys kūrybiniai verslai.</p> <p>3. PROGRAMŲ SUDARYMAS Kūrybiniai inkubatoriai padeda parinkti tinkamus specialistus, reikalingus kūrybinių verslų plėtrai.</p> <p>4. PASLAUGŲ TEIKIMAS Inkubatoriai funkcionuoja kaip kompetencijų centrai.</p>
Projekto trukmė	1 metai
Tikslinė grupė	Jaunimo tikslinė grupė; Aukštos pridėtinės vertės potencialą turinčios Lietuvos KKI įmonės.
Siekiami rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti įvairių sričių specialistai išmanantys ne tik specifinę sritį, bet ir kūrybos ekonomikos specifiką; • Įveikinti meno inkubatoriai, atliekantys tarpininko tarp kūrybinių verslų ir konsultanto vaidmenį, įvertinantys poreikį, koordinuojantys verslų atranką; • Sukurta motyvacinė sistema kūrybiniams verslams tobulėti; • Padidėję kūrybinių verslų siūlomų produktų ir paslaugų skaičius, pardavimai, eksportas, plėtra; • Padidėjęs kūrybinių verslų išgyvenimo laikotarpis.
Išspręstos problemos	<ul style="list-style-type: none"> • Išspręstas specifinių kompetencijų trūkumo KKI sektoriuje klausimas; • Įveikinti žmogiškųjų išteklių konsultacijoms ir administracinei pagalbai stokojantys meno inkubatoriai; • Kūrybos verslai gauna prieigą prie finansavimo šaltinių ir kompetentingų specialistų, būtinų plėtrai;

4.4 Analizė ir vertinimas

Suinteresuotosios šalys buvo įtrauktos į interviu, apskritojo stalo diskusijas ir internetinę apklausą. Viešosios konsultacijos tematika vystėsi per reikiamų kompetencijų išgryninimą, pasinaudojimo esamomis paramos ir skatinimo priemonėmis galimybes, žmogiškųjų išteklių klausimus, mokestinės aplinkos pritaikymą bei eksporto skatinimo klausimus.

Konsultacijos metu gauta informacija buvo analizuojama sisteminant duomenis ir lyginant dalyvių atsakymus ir pasisakymus tarpusavyje. Toks informacijos lyginimas leido suprasti skirtingas

ekspertų iš įvairių KKI sektoriaus verslų pozicijas, taip pat individualius jų poreikius. Tam, kad būtų gautas kuo įvairiapusiškesnis nuomonių bei įžvalgų žemėlapis, kurio informacija panaudota kuriant KKI skatinimo modelį, konsultacijos metu gauta informacija sugrupuota tematiškai pagal: naujų įgūdžių ir kompetencijų poreikį, geresnę prieigą prie finansavimo, tarpsektorinės sąveikos gerinimą, naujų partnersčių ir verslo modelių kūrimą.

Viešoji konsultacija įvertinta kaip veiksminga priemonė naujo KKI skatinimo modelio vystymui. Didelis KKI verslų aktyvumas bei suinteresuotųjų šalių įsitraukimas leido užfiksuoti ir susisteminti skirtingus požiūrius, poreikius ir vizijas. Suinteresuotos šalys konsultacijos metu ir pačios sužinojo įvairių paramos priemonių bei jų atveriamų galimybių.

Tiesioginiai viešosios konsultacijos rezultatai pranoko iškeltus tikslus:

1. Įvykdyti 24 pusiau struktūruoti giluminiai interviu;
2. Įvykdytos 2 apskritojo stalo diskusijos;
3. Parengta ir išplatinta internetinė apklausa, susilaukusi 133 respondentų atsakymų.

4.5 Viešinimas

Kalbant apie KKI skatinimo ir paramos priemones, iškyla ir jų komunikacijos problema. Dažnai KKI sektorius nežino, jog gali pasinaudoti parama, nes nepriskiria savęs prie verslo subjektų. Tinkama komunikacija padėtų pasiekti daugiau galimų pareiškėjų ir formuotų KKI kaip lygiaverčių verslų įvaizdį. Įvertinus KKI verslų turimą potencialą bei sudėtingas sąlygas jam atskleisti, labai svarbu įvardinti svarbiausius įgūdžius, kurie būtini dabar, o ypač ateityje. Paramos KKI sektoriui priemonės turėtų būti nukreiptos į tarpsektorinį bendradarbiavimą, įtraukiant kitų sričių specialistus su būtinomis kompetencijomis ir išnaudojant jų gebėjimus bei turimas žinias.

Viešosios konsultacijos rezultatų viešinimas susidėjo iš dviejų etapų:

Pirmajame etape įvykdžius viešąją konsultaciją, sugeneruotų pasiūlymų viešinimas buvo vidinis - dalintasi informacija ir siūlymais dar vykstant susitikimams, suinteresuotoms šalims išsiųsti el. laiška, kuriuose apibendrinti susitikimai, įvardinti visi siūlymai.

Antrajame etape, kai atsižvelgus į siūlymus buvo parengtas KKI skatinimo modelis, visoms suinteresuotoms šalims buvo išsiųstas galutinis informacijos paketas. Taip pat visi viešosios konsultacijos rezultatai buvo patalpinti į [www.kurkl.lt](http://www.kurkl.lt/projektai/kurybiniu-industriju-ekosistemos-pletra/) svetainę (<http://www.kurkl.lt/projektai/kurybiniu-industriju-ekosistemos-pletra/>).

Šios viešinimo priemonės užtikrino, kad visi dalyvavę konsultacijose gautų grįžtamąjį ryšį apie jų pasiūlymų panaudojimą bei galutinį viešosios konsultacijos rezultatą, o papildomas viešinimas visuomenei užtikrino platesnį KKI paramos priemonių teikiamų galimybių žinomumą.

5. Išvados

Atliktos viešosios konsultacijos rezultatai – pasiūlymai, kuriais remiantis sukurtas KKI skatinimo modelis, atsižvelgiant į esamą problematiką, egzistuojančią infrastruktūrą ir paramos priemones. Siūloma nekurti naujos priemonės, o išnaudoti jau esamas galimybes, integruojant ir esamą infrastruktūrą. Programa „Sparnai kūrybiniam verslui“ papildys profesionalių verslo pradžios ir plėtros specialistų KKI sektoriuje gretas, išspręs trūkstamų sektoriaus kompetencijų klausimą, suteiks

geresnę prieigą prie finansavimo ir įveiklins esamus meno inkubatorius ir bendradarbiystės centrus. Tai pirmoji programa Lietuvoje, apimanti kūrybinio ir kitų sektorių (teisė, rinkodara, eksportas, verslumas) partnerystę, siekianti bendro tikslo – didinti KKI konkurencingumą, ugdant aukšto lygio kultūros vadybos specialistus bei sudarant sąlygas kūrybiniam verslams naudotis jų paslaugomis.

Atsižvelgiant į pasiūlymus iš suinteresuotųjų šalių, programą įgyvendinti bus siekiama trimis žingsniais:

1. Atrenkami ir apmokomi specialiai KKI sektoriuje dirbti paruošti konsultantai, kurie bus įdarbinami kūrybiniuose inkubatoriuose.
2. Paruoštus konsultantus įtraukiami į VKT ir mokymo paslaugų teikėjų sąrašą. Konsultacijomis galės naudotis didžiausią pridėtinės vertės potencialą turintys kūrybiniai verslai.
3. Teikiamos konsultacijos įvairiais KKI aktualiais klausimais kūrybinių inkubatorių rezidentams ir KKI verslams iš išorės.

Vykdamas viešosios konsultacijos rezultatus viešinti buvo užtikrinta jų sklaida suinteresuotoms šalims vykdamas komunikaciją el. laiškais, kuomet buvo naudojami vienlapiai, apibendrinantys informaciją, bei vykstant susitikimams, kada buvo parengtos prezentacijos ir parodomas galutinis produktas. Platesnei visuomenei konsultacijų rezultatai buvo viešinti, socialinės medijos kanalais, patalpinti į www.kurkl.lt svetainę.

Galutiniai konsultacijos **rezultatai**:

- Prisdėta prie specifinių kompetencijų trūkumo KKI sektoriuje klausimo sprendimo;
- Sukurta sistema įveikinti žmogiškųjų išteklių konsultacijoms ir administracinei pagalbai stokojantiems meno inkubatoriams;
- Sukurta situacija, kai KKI verslai gauna prieigą prie finansavimo šaltinių ir kompetentingų specialistų, būtinų plėtrai.

6. Naudota literatūra/šaltiniai

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2014 m.

Specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikis kūrybinių ir kultūrinių industrijų sektoriuje:

Galimybių studija, Nacionalinė kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija, 2011 m. Prieiga internete:

<http://www.creativeindustries.lt/lt/apie/projektai/Specialistu%20kvalifikacijos%20tobulinimo%20poreikis%20kurybiniu%20ir%20kulturiniu%20industriju%20sektoriuje.pdf>

7. Priedai

PRIEDAS 1. Kūrybinių verslų apklausos rezultatai ir analizė

PRIEDAS 2. Projekto vienlapis: KULTŪROS IR KŪRYBINIŲ INDUSTRIJŲ (KKI) SKATINIMAS

Pristatymas suinteresuotosioms šalims

PRIEDAS 3. Viešoji konsultacija su meno inkubatoriais